

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної роботи

“ _ ” _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА»

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 292 – «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

дисципліна за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету
міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
“28” серпня 2018 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Довгаль О. А., д-р екон. наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних
відносин ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин
Протокол від “27”серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри

_____ Казакова Н. А.

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу
Протокол від “27”серпня 2018 року № 1

Голова методичної комісії

_____ Григорова-Беренда Л. І.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Інноваційна економіка” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – реалізація системного підходу до вивчення сучасних концепцій економічної теорії, наукове пізнання тенденцій розвитку інноваційної економіки, визначення методологічних основ теорії і практики світових економічних процесів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни – знайомство студентів із суттю і напрямками розвитку сучасної економіки, теоретичними основами перспектив розвитку інноваційної економіки та вироблення навичок використання своїх теоретичних знань та інструментарію економічної теорії для дослідження практичних економічних проблем.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
12 год.	8 год. (з них 4 аудиторних, 4 дистанційних)
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	-
Самостійна робота	
66 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	
-	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- суть і напрями розвитку сучасної економіки;
- теоретичні основи перспектив розвитку інноваційної економіки;
- фундаментальні економічні проблеми і напрями їх розв'язання на рівні, що відповідає сучасному світовому рівню;
- специфічні сучасні проблеми української економіки і напрями економічної політики, направленої на їх розв'язання;
- існуючі економічні моделі і концепції і основні принципи моделювання світових економічних процесів;

й уміти:

- використовувати свої теоретичні знання і інструментарій економічної теорії для дослідження практичних економічних проблем;

- аналізувати і прогнозувати економічні процеси на світовому і національному рівні на основі використання сучасного інструментарію економічного аналізу, сучасних підходів в дослідженні економічних проблем і обробки емпіричних даних;
- будувати власні теоретичні моделі і прогнози розвитку економічних процесів в майбутньому;
- працювати з сучасними джерелами інформації і давати власну оцінку економічним подіям і методам економічної політики;
- вести самостійні наукові і практичні дослідження у сфері економічної науки.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Концептуальні засади інноваційної економіки

Тема 1. Система інновацій та інноваційна економіка

Поняття і система інновацій. Різновиди інновацій. Відмінності інноваційного і виробничого процесів. Спонукальні мотиви до інновацій. Джерела і ініціатори інновацій. Види інновацій. Рівень новизни інновацій. Класифікація винаходів та їх зв'язок з інноваціями. Інноваційна рента і квазірента. Форми інноваційної ренти. Технологічна квазірента. Інтелектуальна квазірента. Інформаційна квазірента. Інноваційний ефект в натуральній формі. Інновації як двигун суспільного прогресу. Інноваційний тип економіки.

Тема 2. Мотиви і механізми інноваційного оновлення суспільства

«Людський чинник». Людина як інноватор і консерватор. Відмінність інновацій від творчості. Відмінність інновацій від винахідництва. Відмінність інновацій від науки. Психологічно-інтелектуальні мотиви інноваційної діяльності. Демографічний чинник. Економічний мотив. Соціокультурні чинники. Релігійний чинник. Мотиви, витоки і наслідки людського консерватизму. Ринкові інноваційні механізми. Квазіринковий інноваційний механізм. Держава і інновації. Роль держави в інноваційній діяльності. Державне регулювання інноваційної діяльності. Інвестиції і інновації. Поняття інноваційного клімату. Інноваційно-інвестиційне кільце. Органічна єдність інновацій і інвестицій.

Тема 3. Закономірності інноваційного оновлення суспільства

Динаміка інноваційного оновлення суспільства. Криза як обов'язковий елемент циклічної динаміки соціальних систем. Періодичне інноваційне оновлення як загальна закономірність суспільства в цілому і всіх складових його систем. Фази інноваційних циклів. Зв'язок інноваційної ренти і квазіренти з фазами інноваційних циклів. Взаємовплив інноваційних циклів різної тривалості та їх взаємодія з циклічною динамікою різних сфер суспільства. Цивілізаційна соціогенетика. Закономірності соціогенетики: спадковості, мінливості і відбору. Основні елементи в структурі цивілізаційного генотипу: природно-екологічне середовище, демографічна, технологічна, економічна складові, соціальна структура, державно-політична, соціокультурна і історична складові. Різні рівні цивілізацій. Чинники, що обумовлюють мінливість локальних і світових цивілізацій. Спадковість, мінливість і відбір в динаміці цивілізацій.

Розділ II. Становлення інтегрального економічного ладу

Тема 4. Екологічні інновації: становлення ноосфери

Екологічні цикли і кризи. Хроніка тисячоліть. Екологічні катастрофи, викликані людиною. Природні цикли як загальна форма руху матерії. Еволюція природної і соціальної систем. Екологічні цикли. Екологічний спосіб виробництва. Екологічна криза. Екологічна революція. Низка екологічних криз та їх наслідки. Напрямки екологічних інновацій. Екологічні інновації як основа для подолання екологічної кризи. Два основні

поля застосування екологічних інновацій. Інновації і охорона навколишнього середовища. Сценарії екологічного розвитку світу. Формування ноосферної цивілізації. Становлення ноосфери – епохальна інновація XXI ст.

Тема 5. Демографічні інновації

Класифікація демографічних циклів. Життєвий цикл людини. Цикли поколінь людей. Демографічні цикли етносів, націй, народів. Демографічні цикли цивілізацій. Динаміка щільності населення по світу. Історичні тенденції циклічної динаміки чисельності населення. Зростання і розвиток людства в логарифмічному уявленні. Тенденції динаміки і структури населення світу. Світовий демографічний перехід 1750–2100 рр. Світова демографічна криза. Демографічні виклики XXI століття. Три головні виклики в області динаміки народонаселення: кризи депопуляції, поляризації і міграції. Нова модель демографічної динаміки.

Тема 6. Технологічні інновації

Технології в структурі і динаміці цивілізацій. Технологічний спосіб виробництва. Циклічно-генетичні закономірності технологічної динаміки. Технологічний прогрес – загальна закономірність циклічної динаміки цивілізацій. Закономірності технологічної генетики. Інновації в технологічній динаміці. 10 стадій розвитку суспільства. Інтенсивність і складність інновацій. Нові моделі техніки і модифікації технологій. Зміна поколінь техніки і технологій. Технологічний спосіб виробництва. Динаміка природничо-наукових відкриттів і технічних винаходів за 300 років. Інноваційні хвилі XX століття. Структура технологічних устроїв (ТУ), що входять в індустріальний спосіб виробництва. Технологічна революція. Структура VI-го технологічного устрою (прогноз). Інноваційний прорив в технологічне майбутнє цивілізацій.

Тема 7. Економічні інновації

Економічні цикли і кризи в динаміці цивілізацій. Класифікація економічних циклів і криз: за ієрархічними рівнями економіки, її суб'єктами; за видами економічної діяльності; за тривалістю, періодом дії. Структурна динаміка економіки цивілізацій. Економічні кризи в динаміці цивілізацій та їх наслідки. Державно-монополістичний капіталізм і соціалістичне планове господарство. Мілітаризація і тоталіризація економіки. Хвилі тоталіризації економіки індустріального суспільства. Цикли і кризи в економіці цивілізацій XXI ст. Становлення інтегрального постіндустріального типу. Глобалізація економіки. Вектор руху поляризації в світовій економіці. Скорочення середньої тривалості економічних циклів. Механізми відтворення і інноваційного оновлення ресурсів. Структурні зрушення в економіці цивілізацій. Структура економіки цивілізацій. Структура економіки світових цивілізацій у відсотках до валового продукту. Інновації у відтворенні і поєднанні виробничих ресурсів в постіндустріальній цивілізації.

Розділ III. Формування нового світоустрою

Тема 8. Інновації в соціально-політичній сфері

Цивілізаційна динаміка соціальної стратифікації і мобільності. Природна і соціальна стратифікація. Стратифікація і мобільність в динаміці світових цивілізацій. Динаміка співвідношення середньодушового ВВП по цивілізаціях. Державно-правові цикли, кризи і трансформації. Політична влада і властиві їй інститути. Формування політичної влади і її інститутів – одна з найважливіших рис цивілізаційного прогресу. Основні функції держави в системі цивілізаційних відносин. Форми політико-правового устрою в різних цивілізаціях. Частка населення миру під політичним контролем цивілізацій. Криза політичної системи індустріального суспільства. Сценарії формування державно-правової сфери. Основні риси політичного устрою, адекватного постіндустріальному суспільству XXI в. Революції в цивілізаційній динаміці.

Закономірності революцій в циклічній динаміці цивілізацій. Причини революцій. Великі революції. Руйнування міфу про революцію в XX ст. Війни в структурі і динаміці цивілізацій. Напрямки розвитку інновацій у військово-політичній сфері. Перехід до постіндустріального суспільства і відмова від воєн із застосуванням зброї масового знищення.

Тема 9. Інновації в духовному житті суспільства

Ключова роль духовної сфери в структурі і динаміці цивілізацій. Сфера духовного життя суспільства. Взаємодія сфери духовного життя суспільства з іншими сферами цивілізацій. Наукові революції і кризи. Взаємопов'язані форми наукових інновацій. Криза науки наприкінці XX – поч. XXI ст. – втрата нею творчого потенціалу і авторитету в суспільстві. Постіндустріальна наукова парадигма. Циклічність в динаміці культури. Історичний шлях культури. Контури інтегрального типу культури, властиві шостому великому циклу (XXI–XXII ст.). Освітні цикли і революції в освіті. Система освіти як самостійний інститут. Революції в системі освіти. Криза системи освіти. Зміст 6-ї революції в освіті. Динаміка системи цивілізаційних цінностей. Система цінностей як ядро генотипу глобальної цивілізації. Три головні складові елементи системи цінностей. Канали передачі системи цивілізаційних цінностей по спадку. Історичні етапи в динаміці цивілізаційних цінностей.

Тема 10. Інноваційна економіка XXI століття

Методологія інтегрального макропрогнозування. Кластер глобальних криз, що охоплюють всі сторони життя суспільства. Глобальна цивілізаційно-інноваційна революція. Складові методології інтегрального макропрогнозування. Тенденції і сценарії динаміки цивілізацій. Вчення про цикли, кризи і інновації в динаміці цивілізацій. Енергоекологічне майбутнє цивілізацій. Ноосферний підхід: інерційний і інноваційно-проривний сценарії. Цивілізаційна динаміка другої половини XX ст. – період зміни фаз наддовгострокових цивілізаційних циклів. Соціодемографічна динаміка цивілізацій. Енергоекологічна динаміка цивілізацій. Технологічна динаміка цивілізацій. Економічна динаміка цивілізацій. Геополітична динаміка цивілізацій. Соціокультурна динаміка цивілізацій. Глобальний рейтинг інтегральної потужності 50 провідних країн світу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	с	інд	ср		л	с	інд	ср
Розділ 1. Концептуальні засади інноваційної економіки										
Тема 1. Система інновацій та інноваційна економіка	10	1	1		8	10	1			9
Тема 2. Мотиви і механізми інноваційного оновлення суспільства	9	1	1		7	9	1			8
Тема 3. Закономірності інноваційного оновлення суспільства	11	2	2		7	9	1			8
Разом за розділом 1	30	4	4		22	28	3			25
Розділ II. Становлення інтегрального економічного ладу										
Тема 4. Екологічні інновації: становлення ноосфери	8	2	1		5	9	1			8
Тема 5. Демографічні інновації	7	1	1		5	8				8
Тема 6. Технологічні інновації	10	2	2		6	9	1			8
Тема 7. Економічні інновації	10	2	2		6	9	1			8
Разом за розділом 2	34	6	6		22	35	3			32

Розділ III. Формування нового світоустрою										
Тема 8. Інновації в соціально-політичній сфері	12	2	2		8	9	1			8
Тема 9. Інновації в духовному житті суспільства	7	-	-		7	9	1			8
Тема 10. Інноваційна економіка XXI століття	7	-	-		7	9				9
Разом за розділом 3	26	2	2		22	27	2			25
Усього годин	90	12	12		66	90	8			82

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Система інновацій та інноваційна економіка	1
2.	Мотиви і механізми інноваційного оновлення суспільства	1
3.	Закономірності інноваційного оновлення суспільства	2
4.	Екологічні інновації: становлення ноосфери	1
5.	Демографічні інновації	1
6.	Технологічні інновації	2
7.	Економічні інновації	2
8.	Інновації в соціально-політичній сфері	2
	Разом	12

5. Завдання для самостійної роботи

№ теми	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Розкрити сутність та складові системи інновацій	8
2.	Проаналізувати мотиви інноваційного оновлення суспільства	7
3.	Обговорити закономірності інноваційного оновлення суспільства	7
4.	Розкрити форми екологічних інновацій	5
5.	Проаналізувати напрямки демографічних інновацій	5
6.	Виявити переваги та недоліки технологічних інновацій	6
7.	Обговорити форми економічних інновацій	6
8.	Проаналізувати напрямки інновацій в соціально-політичній сфері	8
9.	Розкрити форми інновацій в духовному житті суспільства	7
10.	Виявити переваги й недоліки інноваційної економіки XXI століття	7
	Разом	66

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальним навчально-дослідним завданням є підготовка есе. Есе припускає вираз автором своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмету міркування, дає можливість творчого освітлення матеріалу. Варіант есе вибирається студентами зі списку, що пропонується, або запропонованого самими студентами:

1. Інновації як двигун суспільного прогресу. Інноваційний тип економіки.
2. Людина – інноватор і консерватор. Відмінність інновацій від творчості, винахідництва і науки.
3. Психологічно-інтелектуальні мотиви інноваційної діяльності.
4. Мотиви, витоки і наслідки людського консерватизму.
5. Формування ноосферної цивілізації.

6. Світовий демографічний перехід 1750-2100 рр. Світова демографічна криза.
7. Демографічні виклики XXI століття. Нова модель демографічної динаміки.
8. Технології в динаміці цивілізацій. Циклічногенетичні закономірності технологічної динаміки.
9. Технологічний прогрес – загальна закономірність циклічної динаміки цивілізацій. Закономірності технологічної генетики.
10. Інновації в технологічній динаміці. 10 стадій розвитку суспільства.
11. Технологічна революція. Структура VI-го технологічного устрою (прогноз).
12. Економічні цикли і кризи в динаміці цивілізацій. Класифікація економічних циклів і криз.
13. Економічні кризи в динаміці цивілізацій і їх наслідки.
14. Становлення інтегрального постіндустріального типу.
15. Глобалізація економіки. Вектор руху поляризації в світовій економіці.
16. Механізми відтворення і інноваційного оновлення ресурсів.
17. Цивілізаційна динаміка соціальної стратифікації. Природна і соціальна стратифікація.
18. Державно-правові цикли, кризи і трансформації.
19. Політична влада і властиві їй інститути.
20. Основні функції держави в системі цивілізаційних відносин. Форми політико-правового устрою в різних цивілізаціях.
21. Криза політичної системи індустріального суспільства.
22. Сценарії формування державно-правової сфери. Основні риси політичного устрою, адекватного постіндустріальному суспільству XXI ст.
23. Революції в цивілізаційній динаміці та їх закономірності.
24. Причини революцій. Руйнування міфу про революцію у XX ст.
25. Війни в структурі і динаміці цивілізацій. Напрямки розвитку інновацій у військово-політичній сфері.
26. Перехід до постіндустріального суспільства і відмова від воєн із застосуванням зброї масового знищення.
27. Ключова роль духовної сфери в структурі і динаміці цивілізацій.
28. Взаємодія сфери духовного життя суспільства з іншими сферами цивілізацій.
29. Наукові революції і кризи. Взаємозв'язані форми наукових інновацій.
30. Криза науки кінця XX – початку XXI ст. – втрата нею творчого потенціалу і авторитету в суспільстві.
31. Постіндустріальна наукова парадигма.
32. Циклічність в динаміці культури. Історичний шлях культури.
33. Контури інтегрального типу культури, властиві шостому циклу (XXI-XXII ст.).
34. Освітні цикли і революції в освіті. Зміст шостої революції в освіті.
35. Динаміка системи цивілізаційних цінностей. Система цінностей як ядро генотипу глобальної цивілізації.
36. Три основні елементи системи цінностей. Канали передачі системи цивілізаційних цінностей по спадку.
37. Історичні етапи в динаміці цивілізаційних цінностей.
38. Методологія інтегрального макропрогнозування. Складові методології інтегрального макропрогнозування.
39. Тенденції і сценарії динаміки цивілізацій. Вчення про цикли, кризи і інновації в динаміці цивілізацій.
40. Ноосферний підхід: інерційний і інноваційно-проривний сценарії.

За виконання індивідуальних завдань студент отримує до 20 балів.

7. Методи контролю

Засвоєння теми (**поточний контроль**) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння розділів (**проміжний контроль**) – на семінарських підсумкових заняттях або виконанням практичних завдань за темами курсу.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: виконання практичних завдань за темами курсу; тестові завдання; підготовка есе; письмова форма екзамену.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на екзамені. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем та розділів.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота										IЗ	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2				Розділ 3			20	60	40 (20 балів за 2 теоретичних питання та 20 балів за творче питання)	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
2 бали за виконання практичних завдань та 2 бали за виконання тестових завдань за кожною темою													

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

Довгаль О. А. Інноваційна економіка : навчальний посібник / О. А. Довгаль, Г. В. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 156 с.

Довгаль О.А. Інноваційна економіка : Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності міжнародні економічні відносини (освітньо-кваліфікаційні рівні – спеціаліст, магістр) / О. А. Довгаль. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – 48 с.

Геєць В.М. Інноваційні перспективи України : [монографія] / Геєць В.М., Семиноженко В.П. – Х. : Константа, 2006. – 271 с.

Інноваційна стратегія українських реформ / А. Гальчинський, В. Геєць, А. Кінах, В. Семиноженко. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.

Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / [Л.І. Федулова, В.П. Александрова, Ю.М. Бажал и др. ; за ред. І.Л. Федулової] ; Нац. акад. наук України, Ін-т екон. прогнозування. – К. : Основа, 2005. – 549 с.

Корпоративні структури в національній інноваційній системі України / [Л.І. Федулова, В.Л. Осецький, Ю.В. Гончаров та ін.] ; за ред. Л.І. Федулової ; Ін-т економіки та прогнозування Нац. акад. наук України. – К. : [УкрІНТЕІ], 2007. – 810 с.

Лукинов И.И. Эволюция экономических систем. М.: Экономика, 2002.

Сорокин П. Социальная и культурная динамика. Исследование изменений в больших системах искусства, истины, этики, права и общественных отношений/Пер. В.В. Сапова. СПб.: РХТИ, 2000.

Теория и механизм инноваций в рыночной экономике / Под ред. Ю.В. Яковца. М.: МФК, 1997.

- Федулова Л.І. Інноваційна економіка : підруч. для вищ. навч. закл. / Л.І. Федулова. – К. : Либідь, 2006. – 478 с.
- Яковец Ю.В. История цивилизаций. Изд. 2-е. М.: ВЛАДОС, 1997.
- Яковец Ю.В. Рента, антирента и квазирента в глобально-цивилизационном измерении. М.: ИКЦ «Академкнига», 2003.
- Яковец Ю.В. Рента, антирента, квазирента: источники глобального устойчивого развития. М., 2002.
- Яковец Ю.В., Кузык Б.Н. Стратегия инновационно-технологического прорыва. М.: МФК, 2003.

Допоміжна література

- Тойнби А. Постижение истории. М.: Прогресс, 1991.
- Философия истории: Антология. М.: АспектПресс, 1994.
- Харенберг Б. Хроника человечества. М.: Большая энциклопедия, 1996.
- Яковец Ю.В. Глобализация и взаимодействие цивилизаций. Изд. 2-е. М.: Экономика, 2003.
- Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. М.: Политиздат, 1998.
- Сорокин П.А. Главные тенденции нашего времени. М.: Наука, 1997.
- Спилиц Д. Глобализация: тревожные тенденции. М.: Мысль, 2003.
- Стратегические приоритеты инновационно-технологического развития /Под ред. Ю.В. Яковца. М.: МФК, 2002.
- Стратегия научно-технологического прорыва / Под ред. Ю.В. Яковца. М.: МФК, 2001.
- Иноземцев В.Л. Расколота цивилизация. Наличествующие предпосылки и возможные последствия постэкономической революции. М.: Academia-Наука, 1999.
- Кондратьев И. Д. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. М.: Экономика, 2002.
- Кочетов Э.Г. Геоэкономика (освоение мирового экономического пространства). М.: БЕК, 1999.
- Кузнец С. Современный экономический рост: результаты исследований и размышлений. Нобелевская лекция // Нобелевские лауреаты по экономике; Под ред. Ю.В. Яковца. СПб.: Гуманистика, 2003.
- Бердяев Н.А. Смысл истории. М.: Мысль, 1991.
- БерналДж. Наука в истории общества. М.: Иностранная литература, 1956.
- Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. Т. 3. Время мира. М.: Прогресс, 1992.
- Вернадский В.И. Научная мысль как планетное явление. М.: Наука, 1991.
- Вернадский В.И. Труды по всеобщей истории науки. М.: Наука, 1988.
- Вернадский В.И. Философские мысли натуралиста. М.: Наука, 1988.
- Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли. 2-е изд. М.: Изд.-во МГУ, 1989.
- Дьяконов И.М. Пути истории. От древнейшего человека до наших дней. М.: Вост. лит., 1997.
- Кондратьев Н.Д. Избранные сочинения. М.: Экономика, 1993.
- Кондратьев Н.Д. Основные проблемы экономической статики и динамики. Предварительный эскиз. М.: Наука, 1991.
- Кун Т. Структура научных революций. Изд. 2-е М.: Прогресс, 1977.
- Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. Т. 46. Ч. II. М.: Госполитиздат, 1969.
- Тоффлер Э. Третья волна. М.: АСТ, 1999.
- Туган-Барановский М.И. Периодические экономические кризисы. История английских кризисов. Общая теория кризисов. М.: Наука-РОССПЭН, 1997.
- Шлезингер-мл. А. Циклы американской истории. М.: Прогресс-Академия, 1992.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

- <http://civicua.org> – електронний портал суспільних організацій України
- <http://europa.eu.int/> – електронний портал Євросоюзу
- <http://news.ft.com/> – офіційний сайт газети *FinancialTimes*
- <http://president.kremlin.ru/> – офіційний сайт президента РФ (Москва)
- <http://whitehouse.org/> – офіційний сайт Білого дому (Вашингтон)
- <http://www.bank.gov.ua/> – офіційний сайт Національного банку України
- <http://www.cordis.lu/> – Європейська асоціація трансферу технологій, інновацій та промислової інформації
- <http://www.dffd.gov.ua/> – офіційний сайт Державного Фонду фундаментальних досліджень України
- <http://www.economist.com/> – сайт журналу *Economist*
- <http://www.ei.com.ua/> – інформаційне агентство Експресінформ – основні фінансові індикатори України
- <http://www.europe-innova.eu/> – Європейський портал щодо ініціатив у сфері інновацій
- <http://www.imf.org/> – офіційний сайт Міжнародного валютного фонду
- <http://www.industry.com.ua/> – рейтинги українських підприємств, у тому числі і науково-виробничих, на сайті Міністерства промислової політики України
- <http://www.kmu.gov.ua/> – урядовий портал Кабінету Міністрів України
- <http://www.me.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України
- <http://www.nttc.edu/> – Національний Центр Технологічного Трансферу (NTTC), створений Конгресом США у 1989 р.
- <http://www.osce.org/> – офіційний сайт Організації безпеки та співробітництва в Європі
- <http://www.rada.gov.ua/> – офіційний сайт Верховної Ради України
- <http://www.spfu.gov.ua/> – офіційний сайт Фонду держмайна України
- <http://www.times.com/> – офіційний сайт газети *New-YorkTimes*
- <http://www.ukrindustrial.com/> – Український промисловий портал, інформаційна інфраструктура інноваційного бізнесу
- <http://www.unctad.org/> – офіційний сайт *UNCTAD*
- <http://www.worldbank.org/> – офіційний сайт Світового банку
- www.ac-rada.gov.ua – офіційний сайт Рахункової палати України
- www.cordis.lu/libraries – європейський бібліопростір
- www.FreePatentsOnline.com – безкоштовний онлайн-каталог патентів з можливістю пошуку
- www.icps.kiev.ua/ – офіційний сайт Міжнародного центру перспективних досліджень
- www.news-4-u.com/eeurope.shtml – офіційний сайт економічних новин та фінансової інформації щодо країн Східної Європи
- www.prezident.gov.ua – офіційний сайт Президента України